

Dr. Josep M. Carrera Macià

“Als catalans ens agrada sempre anar per feina, i per fer un treball ben fet i creatiu sovint cal associar-se. Quan hi ha un grup de persones amb un mateix ideal i uns objectius comuns, el més normal és que s'agrupin per aconseguir tots els avantatges pragmàtics que el fet d'associar-se comporta.” Les paraules anteriors resumeixen la visió eminentment pràctica que Matres Mundi atorga al món associatiu. Aquesta organització no governamental va néixer arran de la constatació per part dels professionals del sector, “pediatres, ginecòlegs i llevadores, que la

maternitat en el Tercer Món mai abans no havia estat en pitjors condicions i que les expectatives de futur no eren pas gaire falagüeres. Concretament, la nostra entitat es va crear l'any 1995 a partir d'una reunió de la Societat Espanyola d'Obstetrícia en què, després de debatre la situació que s'estava vivint en aquests països, vam decidir fundar aquesta ONG sanitària, constituïda en gran part per professionals del sector, especialitzada en la millora de la situació de les dones embarassades i de les mares i els infants del Tercer Món. Després, es va crear Matres Mundi Portugal i Matres Mundi Itàlia. L'acte oficial d'inauguració de la nostra entitat tingué lloc el 1996 al Palau de la Música Catalana amb la presència de destacades personalitats de la societat civil i política catalanes.”

El projecte nuclear d'aquesta organització era en principi “l'apadrinament de maternitats africanes o sud-americanes per part de maternitats espanyoles, ja que fonamentalment teníem pensat treballar en aquests dos continents, en el sentit de proveir-los d'equips mèdics de segona mà provinents de les nostres maternitats –sempre que, però, poguessin adaptar-se a les característiques d'aquells indrets. Als nostres hospitals, l'instrumental quirúrgic i els aparells utilitzats en els diagnòstics es renoven periòdicament –cada cinc anys aproximadament. Aquestes eines no són reutilitzades en el món occidental perquè ja han quedat una mica antiquades, però, en canvi, poden ser aprofitades en els països més pobres. Tanmateix, però, amb certes reserves, ja que, per exemple, de res serviria enviar equips de darrera tecnologia en un indret on ni tan sols hi ha endolls. També volíem aportar-los la formació necessària per millorar la qualitat de l'atenció maternal. Dins d'aquesta formació, també s'inclouïa l'enviament de llibres, revistes i altre material de consulta. En aquest sentit, preferim sempre desplaçar-nos a la

zona afectada per formar els professionals sanitaris de l'àrea per mitjà d'estades curtes, perquè becar els metges locals sempre comporta el risc que un cop formats no vulguin tornar al seu país d'origen i que prefereixin establir-se aquí. Normalment els professionals d'aquests països tenen la formació adequada per actuar, però el que els manca són els mitjans. A més a més, cal que els metges i les llevadores desplaçats sàpiguen adaptar els seus coneixements mèdics a les característiques del país. Pensem que en aquestes àrees no és possible realitzar gaires proves mèdiques, tal com es fa en el primer món, de manera que el diagnòstic segueix esquemes molt tradicionals. Finalment, també preteníem posar en funcionament consultoris i hospitals a les zones on no n'hi havia cap.”

El seu ideal constituït es resumeix en un lema, desgraciadament encara vigent: “Per una maternitat amb esperança”, i està format pels punts següents recollits en l'acta fundacional. En primer lloc, desitjaven tenir una vocació solidària i que es materialitzés en els projectes de cooperació. En segon lloc, volien infondre un esperit humanitari que defensés els valors continguts en la Declaració Universal dels Drets Humans i en la Declaració de Barcelona sobre Drets de la Mare i el Nadó. En tercer lloc, tenien una vocació de transformació de la societat, en el sentit que van néixer convençuts que no només calia atendre les persones necessitades, sinó també aportar les infraestructures i els coneixements per transformar la societat tant del món occidental –sensibilització, respecte per les diferències, desenvolupament ecològic– com dels països subdesenvolupats –presa de consciència i potenciació de la seva autonomia, desenvolupament sostenible, etc.–, sempre, però, respectant la diversitat de cultures i creences. En quart lloc, aquesta institució partia de l'absència de finalitats lucratives i, en cinquè lloc, de la seva independència ideològica, econòmica i administrativa. En sisè lloc, Matres Mundi sempre ha treballat amb vista a poder cooperar amb altres associacions, de manera que pugui incrementar la seva eficiència en la millora de les condicions sanitàries de les mares i els nadons del Tercer Món. En setè lloc, l'associació ha volgut conservar la seva base acadèmica, justificada per la seva història, les seves finalitats i la seva base social. No obstant aquests principis constitutius, la realitat ha imposat a la pràctica altres prioritats: “Hem hagut d'apagar molts focs i ha estat molt sovint necessari enviar fons econòmics. Amb el greuge, a més a més, que cal que hi hagi una contrapartida fiable per tal de garantir que els fons econòmics enviats s'utilitzin amb la finalitat fixada. Per assolir aquest objectiu, hem utilitzat sovint com a mitjancers els ordes religiosos, perquè duen a terme una tasca impecable des del punt de vista ètic i sanitari, sense coartar mai la llibertat religiosa de les persones a les quals ajuden. Aquesta observació de la tasca de l'Església a l'Àfrica fa que ens adonem que si deixessin d'actuar en aquest continent, desapareixeria en bona part la xarxa d'assistència sanitària.” En aquest moment, l'associació té “quatre-cents associats que aporten el capital per als projectes. D'aquests, a més, quaranta persones col·laboren activament dedicant-hi el seu temps, entre les quals destaquen personalitats del món mèdic com Josep M. Dexeus” i el mateix Josep M. Carrera, expresident de la Societat Catalana d'Obstetrícia, president de Matres Mundi i figura de reconegut prestigi en el

“Als catalans ens agrada sempre anar per feina, i per fer un treball creatiu i ben fet sovint cal associar-se”

camp de la ginecologia. Ell mateix reconeix que “la presència i la col·laboració de figures de primer ordre i amb una certa projecció internacional en la nostra especialitat han permès que aconseguíssim més capacitat per difondre la nostra tasca i, possiblement, també una capacitat més gran de convocatòria.” Actualment Matres Mundi actua als indrets següents: “Al Camerun, col·laborant amb les dominiques de l’Anunciata de Manresa, fundades pel pare Coll; a la Costa d’Ivori; a Algèria, donant suport a les llevadores locals dels camps de refugiats sahrauís, amb unes bosses que contenen el material bàsic per atendre un part; a Gàmbia, a través d’un programa de suport maternoinfantil; a Rwanda, el Senegal, Guinea Equatorial, el Perú; i també hem actuat a Europa, durant la crisi dels Balcans, per exemple. Actualment també desenvolupem un programa d’ajuda a les mares immigrants de l’Estat espanyol.” Gran part d’aquestes actuacions és possible gràcies al fet que “som l’Agència Solidària de l’Associació Mundial de Medicina Perinatal, de l’Associació Europea de Medicina Perinatal, de la Societat Catalana d’Obstetrícia i Ginecologia i de la Societat Espanyola de Ginecologia i Obstetrícia. Això significa que les accions solidàries que volen desenvolupar aquestes entitats es canalitzen mitjançant la nostra associació, de manera que financen molts dels nostres projectes.” Aquest finançament s’assoleix a través d’aportacions en forma de quotes voluntàries (que poden ser puntuals, mensuals, trimestrals o anuals) provinents del personal administratiu i sanitari de les maternitats espanyoles o de col·lectius no vinculats amb les maternitats, però interessats pels problemes del Tercer Món; també mitjançant els ingressos del programa ‘Una mare ajuda una altra mare’, que consisteix a invitar totes aquelles dones que donin a llum en maternitats col·laborades de Matres Mundi a fer una donació voluntària amb la finalitat d’ajudar una altra mare del Tercer Món. Aquesta acció és gestionada per les llevadores, infermeres i puericultores dels hospitals maternals associats a la nostra ONG. Es fa una campanya voluntària anual per a l’obtenció de recursos, desenvolupada pels grups d’animació de Matres Mundi, que organitzen exposicions artístiques, concerts, festes, maratons, loteries, etc., i se celebren jornades de promoció. Una part dels beneficis de la venda de pòsters, adhesius, postals, etc. es destina als nostres projectes. Finalment, les aportacions de ciutadans particulars o d’institucions i la sol·licitud limitada de subvencions públiques: “Mai no hem volgut entrar en el circuit de la professionalització de la solidaritat. Durant molt de temps hem estat totalment voluntaris. Actualment, hi ha dues persones contractades, perquè vam adonar-nos que eren imprescindibles per a la consecució de projectes. A més a més, tampoc no hem volgut abusar de les ajudes públiques, perquè hauria significat haver d’entrar en una dinàmica burocràtica que no ens interessava.”

Les xifres que Matres Mundi aporta sobre la mortalitat maternal denuncien la situació de profund desequilibri en què es basa la nostra societat: “Cada any moren entre 800.000 i un milió de dones en donar a llum al Tercer Món. Si aconseguíssim que les llevadores empíriques o les persones que ajuden durant el part es rentessin les mans, aquestes xifres es reduirien a la meitat. No només és una qüestió econòmica, sinó també de voluntat de les administracions. Per cada dona occidental

que mor durant l’embaràs o a conseqüència del part, en moren 250 al Tercer Món per la falta d’higiene o per les condicions de vida infrahumanes –vestit, aliment, manca d’aigua, etc. Pel que fa als nens, per cada un que mor aquí, allà en moren trenta o quaranta, sense comptar que la tercera part dels nascuts morirà abans dels cinc anys. Desgraciadament, la població no coneix aquestes dades, perquè quan un les sap és impossible tornar a viure conforme i tranquil. Hem de fer quelcom per acabar amb aquesta injustícia.” Una de les formes per evitar aquesta tragèdia seria “una contracepció adequada a les circumstàncies culturals. Malauradament, l’únic factor que ha aturat el creixement exponencial de la població africana ha estat la sida, que ha assolat comarques senceres. En aquests moments hi ha vuit milions de dones afectades que ni tan sols tenen accés a la medicació, ja que, si n’hi ha, hi tenen prioritats els homes. Aquesta és una de les característiques de la misogínia d’aquestes cultures i que també es fa palesa en l’alimentació o l’educació”.

“Amb el pressupost de defensa dels Estats Units per als dos anys vinents es podria acabar amb la pobresa del món.” Tant de bo que les paraules anteriors aconseguissin despertar les nostres adormides consciències; les conseqüències, si no, es faran paleses: “El primer món és com un vaixell al qual tothom vol pujar. Quan ho faci, s’enfonsarà. L’Àfrica era un continent paradisiac dos segles enrere, i nosaltres l’hem convertit en un infern després d’espolar-lo. I ara proposem que s’han de respectar les seves cultures, quan hi ha pràctiques que no poden ser justificades sota cap credo o cultura, com l’ablació, les mutilacions genitals. Cada minut sis nenes són mutilades i en patiran les conseqüències tota la vida. Fins i tot a països com Egipte, amb un sistema molt més proper a les democràcies europees, es duen a terme aquestes pràctiques. L’única forma d’aturar el procés d’empobriment seria atorgar a aquests països i a aquestes persones els mitjans perquè poguessin subsistir i desenvolupar-se sense veure’s obligats a marxar. Només així els podríem fer entendre que enlloc viuran millor que a casa seva, però, ara per ara, no és una postura que tingui gaire acceptació en els cercles polítics i econòmics. S’haurien d’establir programes de cooperació nacional i d’apadrinament amb els països més pobres. En comptes de protectorats per extreure’n les riqueses, n’hi hauria d’haver per aportar-los els nostres coneixements i els ajuts per arranjar la situació. Molt sovint falta formació i control en els projectes. S’ha de tenir en compte que el funcionament d’aquests països és força diferent del nostre i cal signar tractats amb les persones adequades, les administracions, si és possible, tot i que hem de tenir present que entre un 10% i un 15% de les nostres ajudes es perdran pel camí.”

Des d’aquestes línies, Matres Mundi “voldria agrair l’ajuda que vam rebre al començament del president de l’Associació Mundial de Medicina Perinatal, Asim Kurjak, i també el suport que hem rebut de la senyora Victòria de Quadras, que durant cinc anys s’ha encarregat de tot: des de carregar camions fins a portar la comptabilitat o elaborar els projectes.” És per això que tots dos han estat nomenats membres d’honor de l’Associació.